

СЕРТИФІКАЦІЙНА РОБОТА З ГЕОГРАФІЇ

Час виконання – 150 хвилин

Робота містить 54 завдання різних форм. Відповіді до завдань Ви маєте позначити в бланку А.

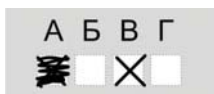
Результат виконання завдань сертифікаційної роботи буде зараховано як результат державної підсумкової атестації та використано під час прийому до закладів вищої освіти.

Інструкція щодо роботи в зошиті

1. Правила виконання зазначено перед завданнями кожної нової форми.
2. Відповідайте лише після того, як Ви уважно прочитали та зрозуміли завдання.
3. За необхідності використовуйте як чернетку вільні від тексту місця в зошиті.
4. Намагайтеся виконати всі завдання.

Інструкція щодо заповнення бланка відповідей А

1. У бланку А записуйте лише правильні, на Вашу думку, відповіді.
2. Відповіді вписуйте чітко, згідно з вимогами інструкції до кожної форми завдань.
3. Неправильно позначені, підчищені відповіді в бланку А буде зараховано як помилкові.
4. Якщо Ви позначили відповідь до якогось із завдань 1–42 в бланку А неправильно, то можете виправити її, замалювавши попередню позначку та поставивши нову, як показано на зразку:

5. Якщо Ви записали відповідь до якогось із завдань 43–54 неправильно, то можете виправити її, записавши новий варіант відповіді в спеціально відведеному місці бланку А.
6. Ваш результат залежатиме від загальної кількості правильних відповідей, зазначених у бланку А.

Ознайомившись із інструкціями, перевірте якість друку зошита та кількість сторінок. Їх має бути 16.

Позначте номер Вашого зошита у відповідному місці бланку А так:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
X														

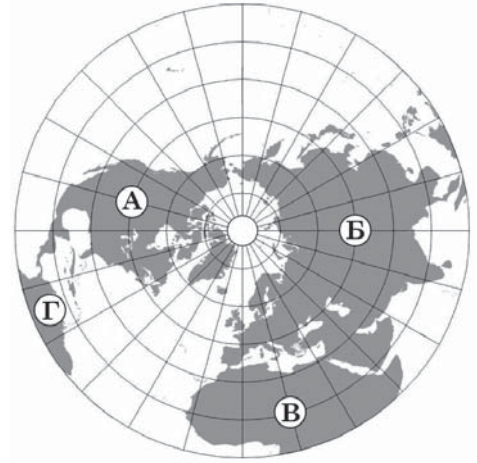
Зичимо Вам успіху!

Завдання 1–36 мають по чотири варіанти відповіді, з яких лише один правильний. Виберіть правильний, на Вашу думку, варіант відповіді й позначте його в бланку А згідно з інструкцією. Не робіть інших позначок у бланку А, тому що комп'ютерна програма реєструватиме їх як помилки!

Будьте особливо уважні під час заповнення бланка А!
Не погіршуйте власноручно свого результату неправильною формою запису відповідей

1. Укажіть материк, на якому лежить Україна.

- А
- Б
- В
- Г

2. Який час показує сонячний годинник?

- А всесвітній
- Б поясний
- В місцевий
- Г літній

3. У районі сейсмічної активності, відчувши перший поштовх чи отримавши повідомлення про загрозу землетрусу, передусім необхідно максимально швидко

- А ввімкнути яскраве освітлення
- Б зачинити вікна й двері
- В піднятися на горище або дах
- Г залишити приміщення

4. Визначте тип лісового ландшафту за уривком із художнього твору: *«Старезний, густий ліс... Посеред лісу простора галява з плакучою березою та з великим прастарим дубом. Галява скраю переходить у куп'я та очерети, а в одному місці в яро-зелену драговину...»*.

- А широколисті ліси помірного поясу
- Б хвойні ліси помірних широт (тайга)
- В вічнозелені твердолисті ліси й чагарники
- Г вологі вічнозелені ліси (сельва)

5. З будь-якої точки Світового океану можна дістатися в будь-яку іншу, не перетнувши суходіл. Це доводить, що Світовий океан –

- А найбільша водойма суходолу
- Б неперервний водний простір
- В незаймана людиною акваторія
- Г межа літосфери й гідросфери

6. Укажіть вид міграції населення, прикладом якого є залучення гравців-іноземців до складу команд футбольних клубів України.

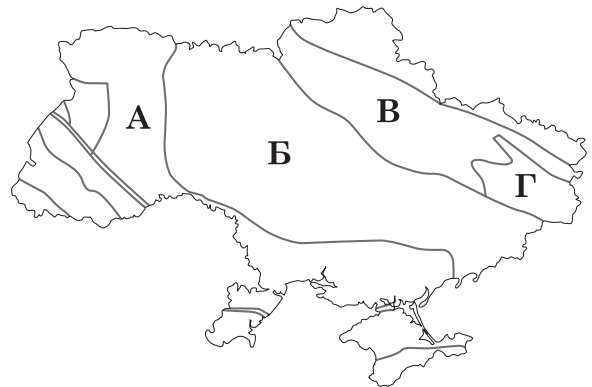
- А туристична
- Б політична
- В культурна
- Г економічна

7. Організація Об'єднаних Націй віднесла до групи найменш розвинених країн світу кілька держав у субрегіоні

- А Західна Африка
- Б Північна Америка
- В Південна Америка
- Г Східна Європа

8. Якою буквою на картосхемі позначено Український щит?

- А
- Б
- В
- Г

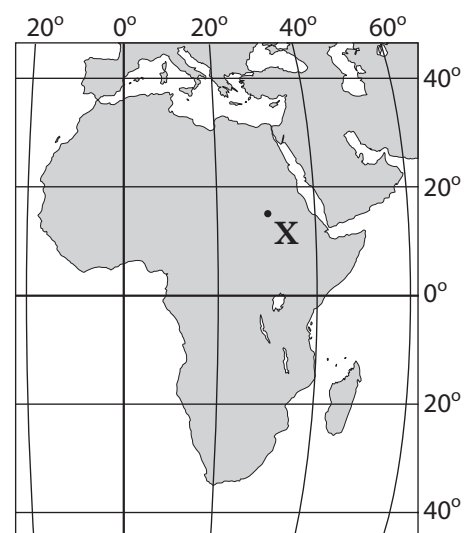

9. У міжнародному поділі праці Україна має конкурентні переваги на ринках

- А сировини нафти
- Б міді, алюмінію
- В чавуну, сталі
- Г електроенергії

10. Визначте географічні координати точки Х.

- А 30° пн. ш., 15° зх. д.
- Б 30° пд. ш., 15° сх. д.
- В 15° пн. ш., 30° сх. д.
- Г 15° пд. ш., 30° зх. д.

11. Яка з глобальних цілей, проголошених Порядком денним у сфері сталого розвитку на період до 2030 року, є екологічною?

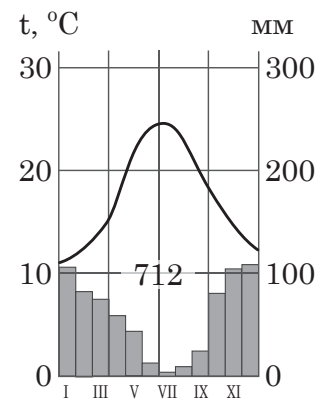
- А зменшення нерівності між країнами
- Б забезпечення якісної освіти
- В боротьба зі зміною клімату
- Г подолання бідності в усіх її формах

12. Укажіть процес, що зумовив формування гірської системи Анд.

- А зіткнення Південноамериканської літосферної плити та плити Наска
- Б утворення олов'яного рудного поясу на заході Південної Америки
- В метаморфізація гірських порід Південноамериканської платформи
- Г активна вулканічна діяльність у Центральній і Південній Америці

13. Проаналізуйте кліматограму, на якій відображено характеристики клімату столиці африканської країни. У якому кліматичному поясі розташоване це місто?

- А екваторіальному
- Б тропічному Південної півкулі
- В субтропічному Північної півкулі
- Г субекваторіальному Північної півкулі

14. В Австралії поверхневий стік найменший із-поміж усіх материків: лише 10–13 % атмосферних опадів потрапляє в річки та інші водойми. Що спричинило таке співвідношення опадів і поверхневого стоку?

- А вихід на поверхню кристалічних порід фундаменту платформи
- Б розташування в середній частині материка основного вододілу
- В сезонний характер живлення річок то підземними водами, то опадами
- Г високе випаровування і поглинання вод гірськими породами

15. Велика різниця температури й тиску між північними холодними й тропічними теплими повітряними масами спричиняє утворення в Північній Америці сильних вітрів – торнадо. Що могло б перешкоджати виникненню цих вітрів в «алеї торнадо», позначеній на рисунку штрихуванням?

- А інтенсивніше фізичне вивітрювання
- Б широтне простягання гірських хребтів
- В зміщення прерій у зону напівпустель
- Г формування ширших річкових долин

16. На фізичній карті України помітна така закономірність: майже всі височини й низовини, а також долини найбільших річок витягнуті з північного заходу на південний схід. Цю закономірність зумовлено

- А особливостями поширення лесу
- Б тектонічною будовою території
- В розподілом сонячної радіації
- Г широтною зональністю ландшафтів

17. Якщо озеро міліє і заростає, то згодом

- А утвориться болото із шаром торфу
- Б сформується артезіанський басейн
- В зміститься межа кліматичного поясу
- Г виникне горбиста височинна ділянка

18. За наведеною в таблиці інформацією визначте загальну динаміку змін у співвідношенні міського й сільського населення в Україні за 60 років.

Роки	1958	1968	1978	1988	1998	2008	2018
Міське населення, %	45,7	54,3	60,8	66,7	66,9	68,5	69,3
Сільське населення, %	54,3	45,7	39,2	33,3	33,1	31,5	30,7

- А урбанізація пришвидшувалася, обсяг внутрішніх міграцій – зменшувався
- Б площа міських і сільських населених пунктів істотно не змінювалася
- В рівень урбанізації досягнув високих показників, а її темп уповільнювався
- Г кількість міських жителів стрімко зростала, сільських – зменшувалася

19. В Україні в малих містах і селищах міського типу доцільно розміщувати підприємства, на яких вироблятимуть

- А побутову електротехніку
- Б турбіни для електростанцій
- В комп'ютеризовані верстати
- Г металургійне устаткування

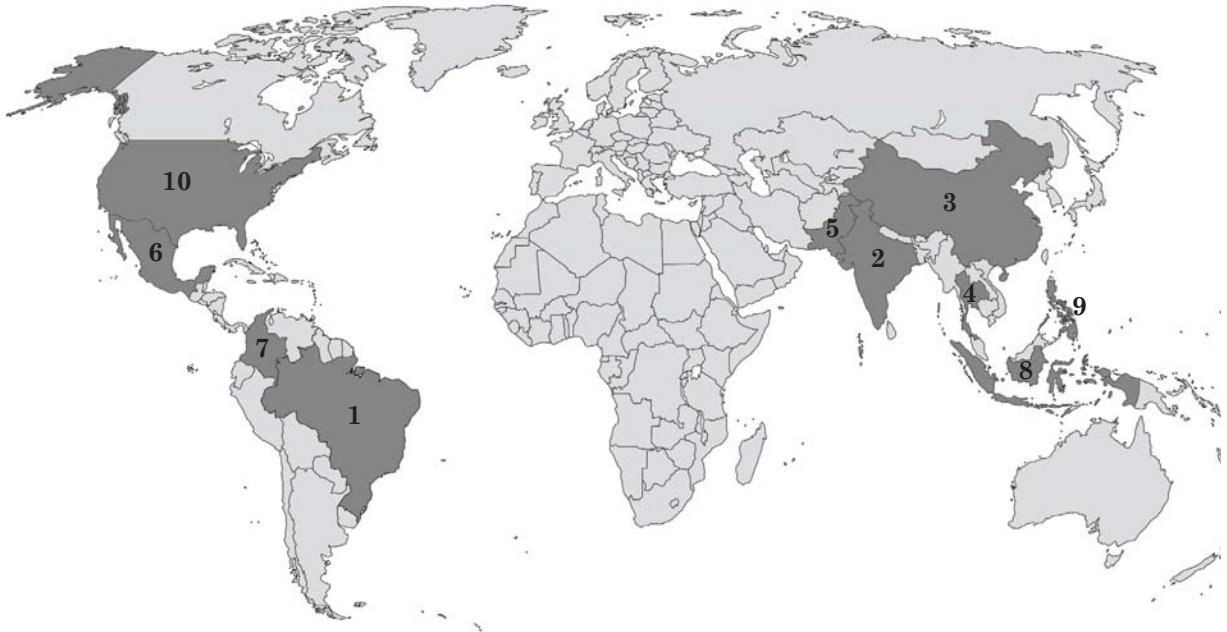
20. Подруги роз'їхалися із села на Поліссі в різні регіони України. Установіть за враженням від нового місця проживання нинішню адресу однієї з них: «Живу в географічному центрі України! Нарешті маю глибокий, сухий погріб...».

- А Луганська область, смт Біловодськ
- Б Івано-Франківська область, смт Верховина
- В Чернігівська область, смт Замглай
- Г Кіровоградська область, смт Добровеличківка

21. У чому полягає подібність природи Українських Карпат і Кримських гір?

- А шпильсті гірські вершини висотою понад 2 500 м
- Б великі родовища руд магматичного походження
- В висотна поясність ландшафтів на схилах гір
- Г густа мережа річок із льодовиковим живленням

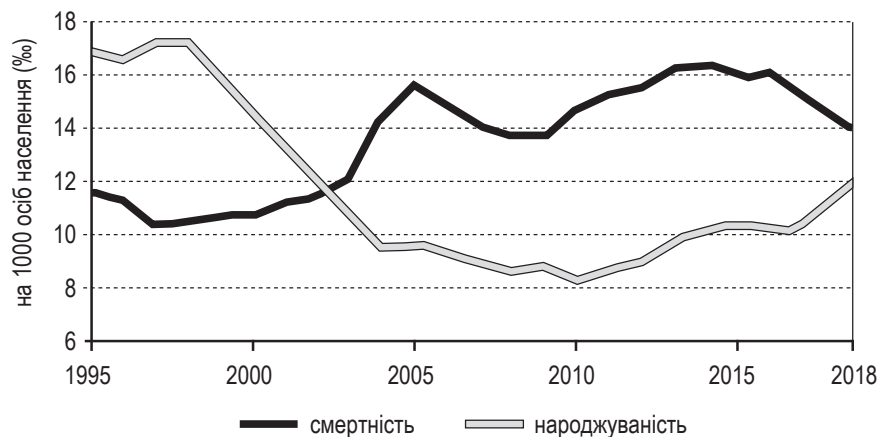
22. Укажіть сільськогосподарську культуру, країни-лідери за обсягом вирощування якої позначено темним кольором на картосхемі.

- А соняшник
- Б цукровий буряк
- В льон-довгунець
- Г цукрова тростина

23. Наведені графіки ілюструють зміну показників народжуваності й смертності в одній із країн. Визначте величину (у %) природного приросту населення цієї країни у 2018 році.

- А -2
- Б 0
- В 12
- Г 26

24. Якщо вранці сонце світить у заднє скло автомобіля, а тінь падає попереду, то водій прямує з

- А Тернополя до Чернівців
- Б Житомира до Києва
- В Києва до Одеси
- Г Полтави до Києва

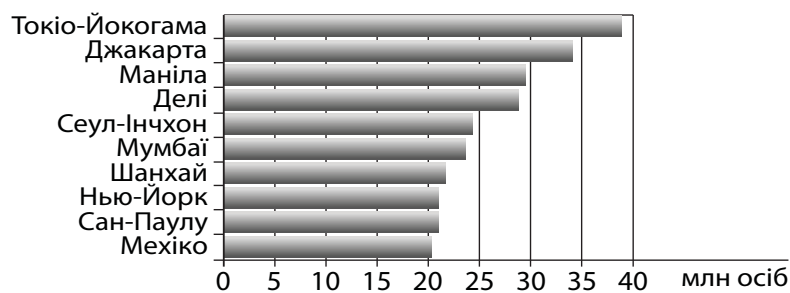
25. У селищі міського типу діє підприємство з виробництва сільськогосподарської техніки й комплектуючих до неї. Який чинник обмежуватиме можливість значного збільшення виробничих потужностей на цьому підприємстві?

- А агрокліматичні ресурси цієї місцевості
- Б обсяги видобування руди в місцевому кар'єрі
- В кількість трудових ресурсів у цьому селищі
- Г відстань до найближчої електростанції

26. Які характерні особливості антициклону спричиняють посилення смогу в містах із високим рівнем забруднення повітря, особливо влітку?

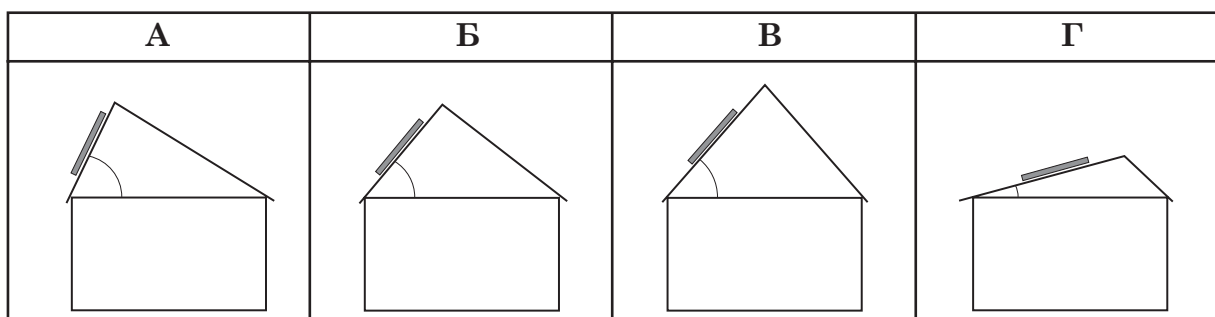
- А нисхідні потоки повітря, слабкий вітер або штиль
- Б висока вологість повітря, захмарене небо, затяжний дощ
- В низький атмосферний тиск, висока ймовірність опадів
- Г велика добова амплітуда коливань температури повітря

27. Проаналізуйте діаграму, на якій відображено чисельність населення в десяти найбільших агломераціях світу (2019 р.), і зробіть висновки щодо особливостей поширення такої форми розселення на планеті.

- А найбільші агломерації розташовані в усіх частинах світу, на всіх материках
- Б десять найбільших агломерацій світу сформувалися у двох регіонах – Азії та Америці
- В у високорозвинених країнах світу немає агломерацій із чисельністю населення понад 1 млн осіб
- Г ядрами десяти найбільших агломерацій є міста-столиці країн Східної півкулі

28. Продуктивність сонячної батареї найвища тоді, коли її площа перпендикулярна до сонячних променів. Який будинок (див. рисунки) з установленими на південному боці даху сонячними панелями стоїть найближче до екватора (усі будинки зведено в Євразії, продуктивність батарей максимальна)?

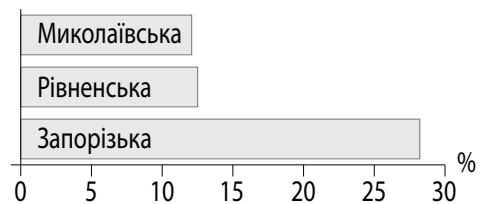
29. Проаналізуйте поширення зональних типів ґрунтів в одній з областей України (див. картосхему). Які основні типи природної рослинності зумовили процеси ґрунтоутворення в цій місцевості?

- А соснові та ялинові ліси, гірські луки
- Б широколисті ліси, лучні степи
- В хвойно-широколисті ліси, заплавні луки
- Г твердолисті вічнозелені ліси й чагарники

30. Функціонування яких електростанцій зумовлює лідерство трьох областей (див. діаграму) за часткою (%) виробленої електроенергії в Україні (2019 р.)?

- А сонячних і вітрових
- Б гідравлічних
- В теплових
- Г атомних

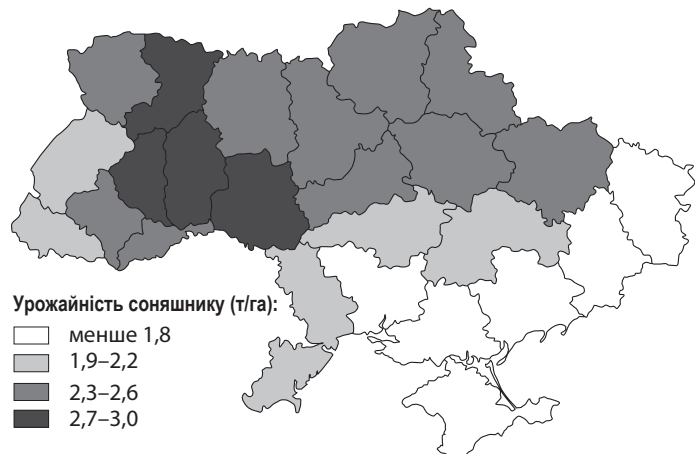

31. Більшість працездатного населення в малому місті працює на вантажній залізничній станції. Який вид економічної діяльності може урізноманітнити професійну структуру населення такого монофункціонального міста?

- А транспортна й складська логістика
- Б виробництво й транспортування електроенергії
- В наукові дослідження транспортних послуг
- Г транспортне обслуговування туристів

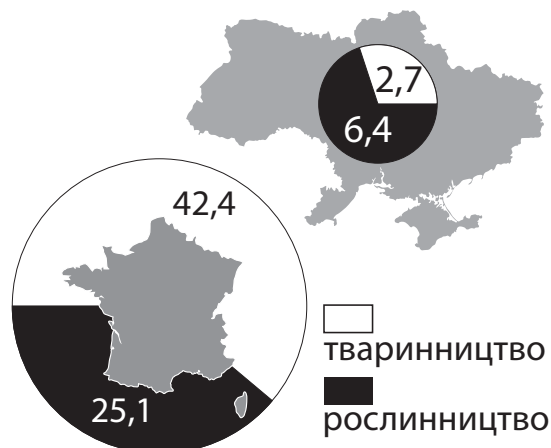
32. Що спричинює впродовж останніх років меншу врожайність соняшнику (див. картосхему) у степовій зоні порівняно з новими районами його вирощування в лісостеповій зоні й на Поліссі?

- А підвищення кислотності ґрунтів
- Б збільшення тривалості засух
- В поширення природоохоронних територій
- Г концентрація олійно-жирових комбінатів

33. Порівняйте площу України та Франції, структуру й обсяг (у млрд євро) сільськогосподарського виробництва в цих країнах. У який спосіб українські виробники можуть досягнути таких виробничих показників, як у Франції?

- А вирівняти частки продукції рослинництва й тваринництва (по 50 %)
- Б уподібнити виробничу спеціалізацію більшості фермерських господарств
- В переорієнтуватися на виробництво дешевої продукції переважно на експорт
- Г виробляти з одного гектара угідь більше продукції вищої якості й вартості

34. Про різкі контрасти якої країни йдеться в уривку: «...Одні громадяни цієї країни роблять пересадки серця, будують атомні електростанції; інші й гадки не мають, що існує колесо, писемність, і добувають вогонь тертям дерев'яних паличок. Одні купують дорогі лімузини, а інші за безцінь їх миють. Одні тяжко працюють на будівництві палаців на березі океану, інші – живуть у них...»?

- А Німеччини
- Б Італії
- В Бразилії
- Г Білорусі

35. Функціонування невеликих заводів, що для виплавлення чорних і кольорових металів використовують лише вторинні ресурси (металобрухт), є характерним для країн

- А Західної Європи
- Б Центральної Америки
- В Східної Африки
- Г Південної Азії

36. Обсяг виробництва товарів і послуг у Китаї більший, ніж у Японії, проте Японію відносять до групи високорозвинених країн, а Китай – ні. Який показник соціально-економічного розвитку потрібно передусім збільшити Китаю, щоб увійти в цю групу країн?

- А співвідношення економічно активного населення і безробітних
- Б валовий внутрішній продукт у розрахунку на одного жителя країни
- В частку первинного сектора в структурі промислового виробництва
- Г забезпеченість освітніми послугами дітей дошкільного й шкільного віку

У завданнях 37–42 до кожного з чотирьох рядків інформації, позначених цифрами, доберіть один правильний, на Вашу думку, варіант, позначений буквою. Поставте позначки в таблицях відповідей до завдань у *бланку А* на перетині відповідних рядків (цифри) і колонок (букви). Усі інші види Вашого запису в *бланку А* комп'ютерна програма реєструватиме як помилки!

Будьте особливо уважні під час заповнення *бланку А*!
Не погіршуйте власноручно свого результату неправильною формою запису відповідей

37. Увідповідніть прислів'я з типом клімату, який воно описує.

- 1 Зроби мені добро в сезон дощів – і я віддячу тобі в сезон посухи.
- 2 Дощовий рік не скінчиться повік.
- 3 Літо не буває без дощу, зима – без морозу.
- 4 Чим заметілі в тундрі лютіші, тим куріпці в снігу затишніше.

- А екваторіальний
Б антарктичний
В субарктичний
Г помірно континентальний
Д субекваторіальний

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

38. Доберіть до кожної характеристики населення агломерації, яка формується навколо великого за людністю обласного центру України, оптимальний напрям інвестиційної діяльності бізнесу.

- 1 депопуляція населення
- 2 субурбанізація
- 3 маятникова міграція
- 4 затухання «відпливу умів»

- А створення нових приватних освітніх закладів
Б будівництво паркінгів біля в'їздів в обласний центр
В розміщення закладів торгівлі в передмістях обласного центру
Г механізація, автоматизація трудомістких виробництв
Д розвиток наукомістких виробництв, IT-аутсорсингу

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

39. Для кожного виду економічної діяльності визначте проблему, яка зменшує потенційні можливості його розвитку в Україні на сучасному етапі.

- 1 виробництво високотехнологічного промислового обладнання
- 2 перероблення нафти
- 3 вирощування технічних культур
- 4 будівництво житла (квартир)

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

- А виснаження легкодоступних родовищ рудних ресурсів
Б значна залежність від імпорту сировини
В сезонний характер виробництва
Г недостатній розвиток інноваційної інфраструктури (технопарків)
Д сповільнене зростання купівельної спроможності населення

40. Увідповідніть наукове поняття з його змістовим наповненням на прикладі Київського картонно-паперового комбінату (м. Обухів Київської області), що входить до холдингу «Пулп Мілл» (Австрія).

- 1 чинник розміщення виробництва
- 2 форма просторової організації
- 3 форма суспільної організації
- 4 тенденція розвитку світового господарства

- А вторинний сектор економіки
 Б промисловий центр
 В вторинна сировина
 Г транснаціоналізація
 Д комбінування

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

41. Увідповідніть чинник розміщення промислових підприємств зі сформованим дією цього чинника районом концентрації певного виробництва.

- 1 природно-ресурсний
- 2 працересурсний
- 3 науковий
- 4 транспортний

- А електронне та авіаційно-космічне машинобудування Каліфорнії (США)
 Б хлібопекарська промисловість Київської агломерації (Україна)
 В металургія промислової агломерації Кейхін (Японія)
 Г вугільна промисловість Верхньої Сілезії (Польща)
 Д легка промисловість Гуанчжоу (Китай)

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

42. На рисунку зображено модель просторової організації господарства умовної країни з низьким рівнем економічного розвитку. Спроектуйте ефективне розміщення кожного підприємства у віддалених від столиці районах для подолання їхньої відсталості й сировинної спеціалізації.

- А завод ядерного палива
 Б текстильна фабрика
 В металургійний завод
 Г фабрика збагачення руди
 Д теплова електростанція

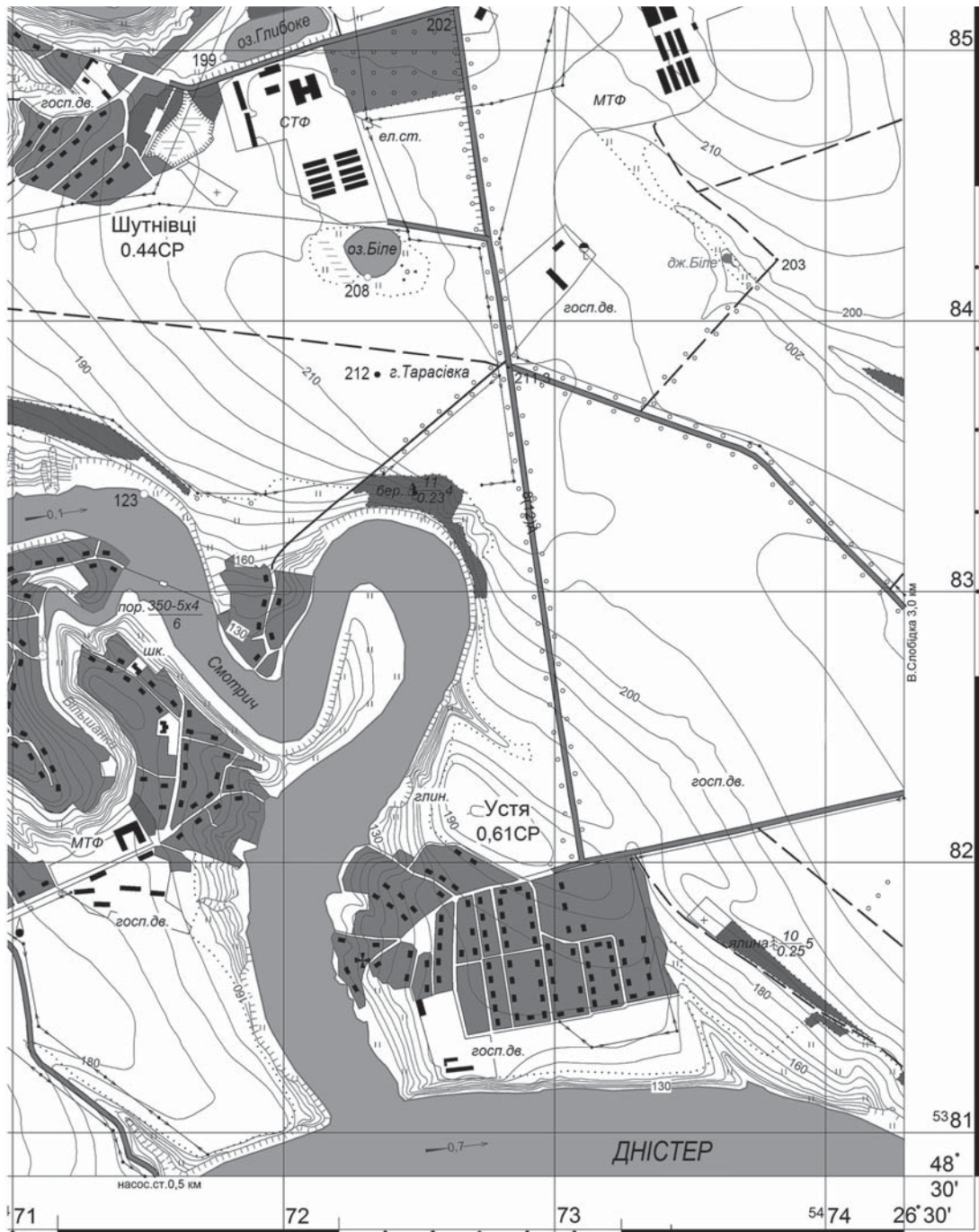
	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

Розв'яжіть завдання 43–48, використавши наведену карту. Одержані числові відповіді запишіть у зошиті та *бланку А*. Не робіть інших позначок у *бланку А*, тому що комп'ютерна програма реєструватиме їх як помилки!

Приклад написання чисел:

число 1: / число 17: / число 123: /

Будьте особливо уважні під час заповнення *бланку А*!
Не погіршуйте власноручно свого результату неправильною формою запису відповідей

Масштаб 1 : 25 000
Суцільні горизонталі проведено через 5 м

43. Визначте абсолютну висоту гори Тарасівка.

Відповідь:

44. Визначте відносну висоту гори Тарасівка щодо урізу води в річці Смотрич (у метрах).

Відповідь:

45. Визначте довжину (у метрах) відрізка річки Смотрич, якщо на карті її довжина від порома до гирла, виміряна курвіметром, становить 15 см.

Відповідь:

46. Визначте географічний азимут (у градусах), яким рухається транспорт дорогою до села Устя, відхиляючись від напрямку на південь 9° .

Відповідь:

47. Яка відстань (у кілометрах) від в'їзду в село Устя до екватора?

Відповідь:

48. У якому квадраті кілометрової сітки лежить озеро Біле?

Відповідь:

Завдання 49–54 мають по сім варіантів відповіді, з яких лише три правильні. Виберіть три цифри, що позначають правильні, на Вашу думку, варіанти відповіді, та запишіть їх у *бланку А* згідно з інструкцією. Порядок написання цифр значення не має. Для виправлення помилково вказаної відповіді запишіть новий варіант відповіді (*три цифри*) у спеціально відведеному місці *бланка А*. Не робіть інших позначок у *бланку А*, тому що комп'ютерна програма реєструватиме їх як помилки!

Будьте особливо уважні під час заповнення *бланка А*!
Не погіршуйте власноручно свого результату неправильною формою запису відповідей

49. Чому на річках, які протікають у північній частині України, повинь навесні триваліша, ніж в інших регіонах країни?

- 1 усі річки належать до одного басейну
- 2 річки мають незначний похил
- 3 у річищах часто трапляються пороги
- 4 у басейнах річок поширені болота
- 5 швидкість течії на окремих ділянках річищ різна
- 6 на півночі країни повільніше тане сніг, більше дощів
- 7 на заплавах облаштовано сінокоси й пасовища

50. Для статевого складу населення України характерна істотна гендерна диспропорція: на 100 жінок припадає 86 чоловіків. Вирівнювання кількості чоловіків і жінок у країні можливе внаслідок

- 1 збільшення народжуваності
- 2 збереження сталого темпу депопуляції
- 3 планування міграцій між містом і селом
- 4 пришвидшення розвитку професійної освіти
- 5 збільшення середньої тривалості життя чоловіків
- 6 збільшення частки зайнятих на виробництві жінок
- 7 зменшення травматизму на виробництві та на дорогах

51. Проаналізуйте наведену в таблиці інформацію щодо 10 країн світу, де у 2018 р. побувало найбільше туристів (усього у світі мандрувало 1 400 млн осіб). Чим подібні найпривабливіші для туристів десять країн?

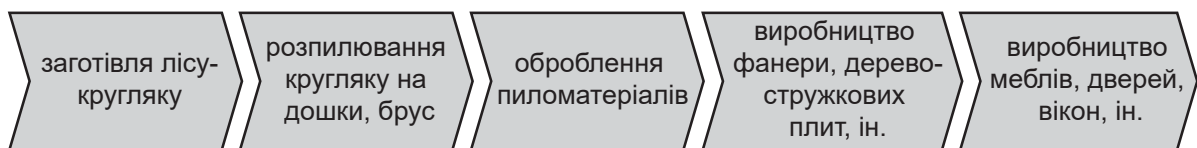
- 1 розміщені у двох частинах світу – Європі й Азії
- 2 обслуговують у кожній країні понад 10 % світового потоку туристів
- 3 належать до групи високорозвинених країн
- 4 мають значні природні та історико-культурні рекреаційні ресурси
- 5 сполучені між собою трансконтинентальними залізницями й автобанами
- 6 створено якісну туристичну інфраструктуру («індустрія гостинності», транспортні, інформаційні послуги тощо)
- 7 домінує ринкова модель туристичного бізнесу

країна	млн осіб
Франція	93,2
Іспанія	82,8
США	82,2
Китай	62,9
Італія	62,1
Туреччина	45,8
Мексика	41,4
Німеччина	38,9
Таїланд	38,3
Велика Британія	35,1

52. Якщо обґрунтовано проектувати розміщення нових підприємств швейної промисловості в Україні, то можна

- 1 змінити адміністративно-територіальний устрій держави
- 2 раціонально використати трудові ресурси в осередках важкої промисловості
- 3 створити робочі місця в бідних на природні ресурси районах
- 4 розвивати промисловість у містах з обмеженими енергетичними ресурсами
- 5 пришвидшити формування великих транспортних вузлів у всіх містах
- 6 наростити експортний потенціал первинного сектору економіки
- 7 збільшити рекреаційну привабливість малих міст і селищ

53. В Україні збільшується кількість підприємств, включених у глобальні ланцюги створення доданої вартості в деревообробній промисловості (див. схему).

Визначте способи збільшення рівня зайнятості населення, заробітної плати, прибутку українських підприємств у конкурентній боротьбі за місце в таких глобальних ланцюгах.

- 1 зростання частки малих підприємств у лісозаготівлі
- 2 заміщення в структурі експорту обробленої деревини лісом-кругляком
- 3 імпорт різних видів необробленої деревини за ринковими цінами
- 4 концентрування деревообробки на підприємствах лише державної форми власності
- 5 залучення інвестиційних ресурсів транснаціональних корпорацій для впровадження сучасних безвідходних технологій переробки деревини
- 6 просування продукції вітчизняних меблевих фабрик у найбільші торговельні мережі Європи й світу (IKEA, JYSK, ін.)
- 7 переорієнтування деревообробних підприємств на виробництво дешевої продукції для внутрішнього ринку

54. Порівняйте місце Німеччини та України в міжнародному поділі праці. Укажіть види діяльності, для розвитку яких в Україні доцільно використовувати досвід Німеччини.

- 1 освоєння родовищ сланцевого газу в екстремальних природних умовах
- 2 будівництво потужних гідравлічних припливних електростанцій
- 3 участь у міжнародних проектах з виробництва літаків, ракетної техніки
- 4 закриття збиткових шахт, реіндустріалізація районів видобування вугілля
- 5 розвиток інфраструктури ділового та екскурсійного туризму
- 6 переведення тваринництва на екстенсивний шлях розвитку
- 7 будівництво житла в умовах високої сейсмічності

ЧЕРНЕТКА

Кінець зошита